

VOJENSTVÍ DOMA A V CIZINĚ.

Štefánikův ročník Československé válečné školy. Koncem července letošního roku ukončili posluchači prvního mimořádného ročníku Československé válečné školy svá studia. Po závěrečných komisionelních zkouškách, které se konaly v druhé polovici července, obdržel generální štáb československé branné moci více než 70 odborně školených důstojníků, vychovaných podle novodobých taktických zásad, čerpaných ze zkušeností světové války.

Tento první, počtem neobyčejně silný ročník, v němž jsou zastoupeni jak důstojníci domácího vojska, tak i všech zahraničních legií, bude zajisté vítaným přírůstkem naší mladé armády.

Jeho příslušníci, jsouce jednotně vychováni v duchu francouzské, demokratické vojenské doktriny, budou pevným základem unifikace důstojnického sboru, která pro různorodost výchovy a i odlišnost názorů nemohla býti dosud všude důsledně provedena.

Tito první absolventi Československé válečné školy měli totiž vzácnou příležitost, aby ve společné práci, která trvala více než rok, nejen prohloubili své vojenské vědomosti, nýbrž i vyměnili si názory mezi sebou a svými profesory.

Ve společném žití mohli dokonale poznati druh druhá, navázati a utužiti upřímné přátelské styky. To všechno jistě bude mít blahodárný vliv na úplné sjednocení celé armády.

Jméno prvního ročníku jest: „Štefánikův ročník“. Jest to jméno prvního československého generála, jenž jest znám nejen jako proslulý učenec, nýbrž i jako ryzi charakter, nadšený a obětavý vlastenec, hrdinný voják, neúmorný, skromný pracovník, který osobní zájmy vždy podřídil celkovému prospěchu, řídě se toliko heslem: „Vše pro vlast a národ“. Budou-li následovati všichni tito nově jmenovaní důstojníci generálního štábu tohoto vzoru, který si sami zvolili, pak všim právem zaslouží si onoho zvláštního pojmenování a mohou se také s hrdostí k němu hlásiti.

Náčelník hlavního štábu generál Mittelhauser rozloučil se s posluchači francouzským proslovem, jež tuto podáváme:

P á n o v é!

Než se rozejdete, abyste se účastnili podzimních manévřů a potom vstoupili do našich štábů, které zesílíte, mám za to, abych Vám vyslovil své blahopřání a zároveň naděje, které ve Vás klademe.

Vy jste prvním ročníkem, který zde obdržel skoro dvouletou výchovu. Co do výběru, jenž předcházel Vašemu vstupu, i co do počtu, jest Váš ročník jedním z nejpovolanějších rozšiřovati ve štábech novou doktrinu a pracovní metodu.

V denním styku s Vašimi francouzskými profesory, kteří ostatně našli nejlepší odplatu za své námahy ve Vašich pokrocích, v jejich styku, pravím, nabyl jste dojmu, že demokratický ideál Francie není nikterak na závadu kultu vojenských tradic, a že republikánská vláda dovede svým důstojníkům generálního štábu snad mnohem lépe než imperialistická, zajistiti rozvoj osobnosti a posilniti charakter svých vůdců a velitelů.

Výrok slavného maršála Moltkeho, jenž se domýšlel, že dle císařskému Německu monopol na velký generální štáb, byl za světové války důkladně vyvrácen. Po bitvě na Marne upozoroval náhle svět, že tento německý generální štáb nebyl neomylný, a že zestál; po Verdunu bylo lze již pochybovati o jeho převaze, a po ztroskotání německé ofensivy v červenci 1918 v Champagni, byli jsme svědky jeho úplného zhroucení.

Naproti tomu spojenecké generální štáby stále vzrůstaly v soupeření: po Verdunu podrobí se odhodlaně škole francouzského generálního štábu a v dubnu 1918 skutečně společně obdivuhodnou snahu po jednotném velení, při čemž nevíme, máme-li obdivovati více lesku mistrovství francouzského vedení a generálního štábu, nebo velkoleposti vědomé ukázněnosti generálních štábů anglického, belgického a amerického. Tuto jednotnost vedení, pánové, musely nám generální štáby středních mocností nesmírně záviděti; avšak pro chybné kastovnícké smýšlení a pro dynastickou pýchu, jimiž byly ovládnuty, nebyly samy s to, aby ji uvedly ve skutek a nemohly dosáhnouti onoho vrcholu úplné jednoty, jejímž ideálem jest pravda a podpora lidské právo.

Vlastnosti, jež byly původcem úspěchů generálního štábu Veliké Dohody — Vy je nyní dobře znáte — byly: péče a úcta před úplnou odpovědností velitelovou; mravní ukázněnost, která sjednocuje všechna úsilí k dosažení velitelem vytčeného cíle, dále poctivost a poddajná podřízenost služeb velitelství.

To jsou ony pravdy zkušeností, které jste si měli zde osvojit, a které — o to Vás žádáme — máte dále rozšiřovati okolo sebe v celé armádě; to však by nepostačovalo, kdybyste k těmto nabytým vědomostem nepřipojili chut k osobní práci, která jest podmínkou každé osobitosti a nejlepší oporou charakteru velitelova.

Jen osobní práce může oplodniti Vaše zde vykonaná studia, jen ona může Vám dáti potřebného kritického ducha, abyste mohli v ohromném rozmachu nynější vojenské literatury rozpoznati pravdy vědecká a vývoj budoucnosti. A nezapomínejte, pánové, jednoho ideálu, jenž Vás bude posilovati při Vaší námaze osobní práce a jenž Vás bude chrániti proti doléhání materialismu, který dnes vše zaplavuje, a proti nabídkám k přestoupení do výnosného civilního povolání: Vzpomeňte si, že prapor Československé republiky jakož i obou druhých slovanských národů znovuzrozených

a zvětšených světovou válkou, jest **předním vojem Slovanstva**, že náleží národu, jehož dějiny jsou jen dlouhodobým bojem za samostatnost, za spravedlnost a pravdu, že jest symbolem demokratické kultury, jejíž prameny jsou nejstarší v Evropě, neboť sahají až k husitským válkám.

Po dobu úpadku Velikého Ruska slovanský svět nesmí zůstatí stranou boje, jež započíná v oboru užitéch věd, chemie, vzduchopletva a balistiky; jest na Vás, pánové, abyste zajistili tuto nepetržitost v oboru vojenského užiti; Vy budete laboratoři, technickým střediskem, mozkem národní obrany, která ovládá problém budoucnosti slovanských národů.

Ve světle této myšlenky se Váš úkol rozšíří a pozvedne, vzbudí úctu a péči Vašich spoluobčanů, a zasluhuje zajisté, abyste vznešeně využili Váš život k jejímu uskutečnění.

Blahopřejeme k Vaším úspěchům na vojenské dráze, která se Vám nyní otevírá, blahopřejeme k rozvoji tohoto krbu vojenských studií, jímž jest Československá válečná škola v Praze jako výsledek francouzsko-české spolupráce.

Nejsou-li přání všech Francouzů spjata s obranou hranic versaillského míru proti probouzející se reakci s budoucností slovanských národů, se znovuvzkříšením obrozeného Velikého Ruska?

V oboru vojensko-technickém budou Vám všechny francouzské pokroky přístupny; my nebudeme mítí žádných tajností pro československou armádu. Jest jen na Vás, abyste připravili půdu veškeré Vaší techniky, aby výměna našich ideí mohla býti bezprostřední a aby shoda našich doktrin zůstala trvalou.

S touto ideou vzájemného závazku a důvěry končím svůj proslov a loučím se s Vámi s výrazem upřímného kamarádství a přeji Vám mnoho zdaru ve Vašem povolání."

* * *

Dne 26. července večer v Sladkovského sále Obecního domu pražského sešli se všichni posluchači a profesori k přátelskému večírku, k němuž se též dostavil jako zástupce ministerstva národní obrany generální inspektor plukovník Machar. Tím byl zakončen první rok Čs. válečné školy a absolventi rozjeli se po všech končinách vlasti, aby se po krátkém oddechu účastnili ve štábech vyšších jednotek letošních manévřů.

A na podzim pak obtížná a vleklá práce budování naší armády a výchovy zdatného vojenského dorostu za nynějších neurovnaných poměrů bude oživena podporou mnoha schopných a nadaných pracovníků, kteří, jak lze doufat, s chutí a vytrvalostí ujmou se všech úkolů, jež na ně čekají. K tomu přejeme jim mnoho úspěchů a voláme upřímně:

Z dar!

V Praze, v srpnu 1922.

Mjr. R. Hanák.

13. srpen ve Vojenské akademii v Hranicích. 13. srpen byl velikého významu pro naši armádu. Toho dne byli z vojenské akademie v Hranicích vyřadění první důstojníci naší armády.

U příležitosti této slavnosti pokládám za příhodné, abych se podrobněji zmínil o studiích a pobytu našich nově vyřaděných důstojníků ve Vojenské akademii v Hranicích.

I.

Vojenská akademie v Hranicích na Moravě zaujímá velikou a neobyčejným komfortem zařízenou budovu bývalé rakousko-uherské vyšší vojenské reálky a jezdecké kadetní školy. Za převratu ujal se velení těchto škol plukovník Jindřich Bubla, který provedl likvidaci se starým a novým státem. Jeho nástupcem byl francouzský generál Kieffer (zástupce velitele major Dr. Kloud), za něhož absolvovali v akademii mladší důstojníci speciální kurs pokračovací. V roce 1920 ustanoven velitelem francouzský generál Chabard (zástupce velitele podplukovník Svátek), za jehož velení teprve vlastní vyučování vojenské akademie v prosinci téhož roku bylo zahájeno. Generál Chabard, byv jmenován velitelem dohodového vzduchopletva v obsazeném Porýnsku, byl v roce 1921 zastupován krátkou dobu prozatímním velitelem, francouzským plukovníkem Castellou. Nynějším velitelem jest francouzský plukovník Forlot. Důstojnický sbor se skládá z 5 důstojníků francouzské vojenské mise a z 53 důstojníků instruktorů učitelů, jakož i z důstojníků pověřených vnitřní správou. Koní jest na 200. Pomocné mužstvo v počtu 228 a jistý počet civilních zaměstnanců doplňují tento velký aparát.

Akademie skládá se ze 2 ročníků, z nichž každý má 300 akademiků (právě vyřazený ročník měl pouze 135).

Příhlášky aspirantů do akademie loňského roku nebyly valné. Místo 300 aspirantů přihlásilo se jich pouze 135. Podmínky vstupní bylo třeba tedy pro uplynulý rok snížit a aspiranti podrobili za to přijímací zkoušce. Předběžné vzdělání letos vyřazených důstojníků bylo buď gymnasiální nebo na školách reálných, reálných gymnasiích, obchodních akademiích, středních hospodářských školách, průmyslových školách. Někteří z nich byli chovanci vojenských škol rakousko-uherských, kteří, byvše ve studiích převratem přerušení, zde je dokončili. Ale někteří z vyřazených byli i nižšího předběžného vzdělání. Nemělo však to vlivu na průběh jejich studia, neb dopracovali se někteří s předběžným nižším vzděláním tak pěkných výsledků, že byli prvními nebo mezi prvními.

Akademie vyřadila poručíky pro pěchotu (první v pořadí poručík Zelinka), pro dělostřelectvo (poručík Moučka), pro jezdeckvo (poručík Masek), a pro voza-tajstvo (poručík Šulc).

Každé oddělení zmíněných zbraní má svůj speciální útvar. Tak tvoří akademici prapor o 3 rotách, dělostřelecký oddíl o 2 bateriích a jezdeckou čet (zároveň s voza-tajským oddílem). V těchto útvech jsou akademici cvičeni vojensky svými důstojníky-instruktory. Předmětům rázu všeobecného naslouchají v přednáškách jednotlivých důstojníků-učitelů jednak v rozlehlých posluchárnách, jednak ve svých studovnách.

Učilo se: taktice, organizaci vojska, vojenskému výcviku teoretickému, vojenskému výcviku praktickému, nauce o terénu, službě technické, nauce o zbra-ních, válečným dějinám, vojenskému zeměpisu, balistice, tělesné výchově, šermu, jízdě koňmo, vojenské administraci a službě zásobovací, výchově stavovské, češtině a slovenštině, němčině, matematice, deskriptivě, mechanice a fysice, mechanické technologii, chemické technologii, zdravotvědě, hipologii, nauce právnické, (státovědě, národnímu hospodářství), jazyku ruskému, polskému, francouzskému a maďarskému.

Konečná praktická cvičení a manévry konány v měsíci červenci v okolí Olomouce a v Milovickém táboře. Pak následovaly závěrečné zkoušky, kterým předsedal osobně generální inspektor československých vojsk plukovník Dr. Machar, a aby naprostá objektivnost zkušebních komisí byla zaručena, byli určení do jednotlivých komisí jako předsedové:

pro pěchotu plukovník Friese, velitel pěšího pluku 40;

pro dělostřelectvo plukovník Vojta z MNO;

pro jezdeckvo plukovník Kukula, velitel 2. jezdecké brigády v Brně;

pro voza-tajstvo plukovník Kopecký z MNO.

Ke zkouškám bylo připuštěno a na základě jejich výsledků vyřaděno 135 poručíků (pro pěchotu 50, pro dělostřelectvo 50, pro jezdeckvo 21, pro voza-tajstvo 14). Podle národnosti bylo 120 Čechů, 5 Slováků, 8 Němců, 2 Rusové nabyví příslušnosti v Československé Republice. V počtu 135 nově jmenovaných je 10 akademiků, kteří byli počátkem loňského roku po absolvování prvního ročníku vysláni do speciální vojenské školy v St. Cyru ve Francii. Tito byli současně se svými kamarády jmenováni poručíky a budou pokračovati ve svých studiích ještě jeden rok ve Francii. Ostatních 125 akademiků nastoupí 2. října t. r. do aplikačních škol (pěšáci do Milovic, dělostřelci do Olomouce, jezdci do Hodonína), pouze voza-tajci odeberou se ihned ke svým útvarům, kdež svoje teoretické znalosti prakticky prohloubí. V těchto školách zůstanou 10 měsíců. Pak teprve nastoupí službu u svých pluků. Jest tedy studium vojenské akademie vlastně tříleté.

II.

Jsa přidělen vojenské akademii nepřetržitě po celé dva roky, byl jsem svědkem studia nově vyřazených akademiků a mohu tedy krátce načrtnouti okolnosti, provázející jejich pobyt v ústavě od jejich příchodu do akademie jako „nováčků“ až k jejich jmenování poručíky.

Přišli do akademie v listopadu 1920 z instrukční školy v Milovicích, kamž byli původně svoláni od příslušných útvarů a kde se jim dostalo nejzákladnějšího vojenského výcviku. Poměry u pluků byly tehdy ještě hodně „popřevratové“. Ze tito nastávající důstojníci mezi mužstvem disciplíny velmi pochybné, které dlouholetým pobytem na frontě i ve vnitrozemí bylo velmi zdemoralisované, nic dobrého pro svoje vlastnosti nepochytili, jest jisté. Armáda toho roku ještě mnoho neplatila. Byla jí prorokována budoucnost velmi chabá nebo žádná. Takové vyhlídky měl i stav důstojnický a tak dívali se naň i mnozí z našich akademiků. Ale chtěli být vojáky, chtěli být důstojníky, proto přišli. V akademii zastihli však poměry zcela jiné. Celý personál akademie, jak

instruktorský, učitelský či správní, byl sestaven z důstojníků vybraných a duch francouzského velení, nezdemoralisovaný, nepoddajný, vítězný, ovládal celý tento sbor. Akademici-nováčci poznali, že věc v akademii nutno brátí poctivě a že vojenská výchova a příprava pro stav důstojnický jest něco zcela jiného, než školení pro různá zaměstnání ostatní. Některým se hned s počátku nelíbilo. Představení však neměli ohledů. Kdo se dal na vojnu, musí bojovat. V prvé řadě sám se sebou. V novinách objevily se články týkající se neúčelnosti vojenské výchovy v akademii hranické a přinášející výpady proti jednotlivým velitelům. Ale velitelství nepovolilo. Žurnálům vysvětleno, že chceme-li armádu, pak buď solidně anebo nic. Akademici začali žádati o propuštění z akademie. Ministerstvo důvodů neuznalo. Nepovolilo. Po všech těchto pokusech, kterými někteří z akademiků, na tvrdost vojenského života nepřipravení, doukali si ulehčiti osud, který si sami zvolili, poznali marnost svého namáhání a pojali svůj úkol se strany jiné, se strany sebeovládání a vážné práce. A hle — změna počala brzy: Neviděli jsme více bledých tváří se sklopeným zrakem, neviděli jsme schoulených postav, ale od zaznění polnice při budičku až do jejího volání při večeři viděli jste akademii zcela přeměněnou. Byl to úl plný věleho života, po chodbách přecházejí hbitým krokem oddíly akademiků odebírajících se do přednášek, ve studovnách intenzivní práce, a při nástupu radost se podívat na oddíl krásných mužů, jenž hřmá veliteli svoje „Zdar!“ a v jehož oku velitel čte: „Ano, jsme vojáci republiky“.

V druhém roce byli tito akademici instruktory akademiků I. ročníku a výsiedky byly zcela uspokojující.

Jak rychle uplynul rok první, tak rychle uplynul i rok druhý, poslední.

Kdo znal tyto akademiky při jejich příchodu do akademie a poznal celý vývoj jejich charakteru a jejich výchovu, jak jsem shora naznačil, třebaže změna k dobrému byla patrna den ode dne, ten musil býti příjemně překvapen ohromným pokrokem, kterého ve výchově i v instrukci docíleno. Tento pokrok se projevil hlavně při letošních závěrečných cvičeních vojenské akademie. Byl to duch oddanosti k povolání a k vlasti, rozvážnosti, sebevědomí a stavovské hrdosti, jimiž byla tato závěrečná epocha prochnuta. Místo dlouhého líčení uvedu charakterisující výrok občanstva krajů, kterými jsme táhli a kde jsme se zdržovali, že „tak zdatné a ukázněné vojsko od převratu, ba ani v míru za Rakouska neviděli“. Též cizinci — francouzští instruktoři — vyslovili svůj obdiv nad získaným pokrokem.

To byli naši akademici. Naučili se pracovati a poslouchati.

III.

Dne 13. srpna t. r. v časných hodinách ranních viděl jsem tyto akademiky, včera ještě v oděném služebním šatě prostých vojinů, s knižkou v ruce nebo s puškou na rameni, v nových stejnokrojích s důstojnickými odznaky. Ministerským výnosem byli jmenováni důstojníky, aby svým příkladem pobádali k práci a aby byli posloucháni....

Slavnost vyřazení prvních důstojníků dne 13. srpna byla opravdu slavností všenárodní a státní. Lid pochopil dobře význam tohoto dne a sjel se ze všech končin republiky. Již 12. srpna večer nedostal jsí v hotelích hranických příbytku. Každý chtěl nové důstojníky při jejich vstupu do armády přivítat. Účast ta byla upřímná. Nepatrný počet úředních oznámení a pozvání ke slavnosti několik málo dní předem, rozšířil se po naší vlasti tak rychle, že možno mluvit o přívalu hostů a návštěvníků do akademie. Vlaky byly přeplněné. Auta, kočáry od časných hodin ranních se předjížděly. O 9. hodině přijel náčelník hlavního štábu generál Mittelhauser. O 10. hod. slavnost počala. Na nádvoří Štefánikově shromážděny veškeré oddíly vojenských akademiků, tvořící čtverec, otevřený jednou stranou proti tribuně oficiálních hostů. Nově jmenovaní poručíci zaujali místo na pravém křídle. Uprostřed čtverce postaveno ověšené dělo. Rázem 10. hodiny přinesen za slavnostních fanfár prapor vojenské akademie, věnovaný v roce 1920 prezidentem republiky. Na to přichází generál Mittelhauser, jenž obejde veškeré oddíly, vzdávající mu poctu zbraní. Pak zaujme s ostatní generalitou místo na tribuně. Potom přečtena podplukovníkem Svátkem formule přisejání a nově jmenovaní akademici svým hřimavým „Tak přísaháme“ chápou se svých odpovědných a svatých povinností vůči vlasti a celému národu, zahlaholí státní hymny, baterie vypálí 21 dělových ran, tisícové a tisícové přiblížejícího lidu, jež jsou svědky tohoto povznášejícího okamžiku, obnažují a sklánějí své hlavy....

Na to rozloučil se s vyřazeným ročníkem srdečnými slovy velitel akademie francouzský plukovník Forlot, jemuž upřímně za celý ročník odpověděl nejstarší z vyřazených, poručík Zelinka.

V zastoupení ministra národní obrany, který dlel mimo republiku, pozdravil nové důstojníky generál Krajeza, apeluje ve své řeči na oddanost k vlasti a na nového ducha naší armády.

Potom defilovali akademici před velitelem akademie a dopolední slavnost skončena. Při této příležitosti vyznamenal generál Mittelhauser velitele pěšího pluku č. 3 podplukovníka Němce rytířským řádem čestné legie.

Slavnosti zúčastnili se ještě zástupce zemského vojenského velitele generál Bílý, plukovník Vojšta z MNO, velitel 6. pěší divise plukovník Krejčí, správce okresní politické správy Dr. Janiš, starosta města Hranic Faltýnek, dále zástupcové tisku, tělocvičné jednoty, sportovní kluby atd., atd.

O 11. hodině pořádán byl před vojenskou akademií promenádní koncert hudby pěšího pluku č. 40, jenž byl přechetně navštíven.

O 12-30 hodinách konán byl společný oběd nových důstojníků a celého důstojnického sboru. Tabuli předsedal generál Mittelhauser. Hostitel plukovník Forlot, přivítav hosty, ukončil svůj přípitek provoláním slávy Republiky československé a jejímu presidentu.

Generál Mittelhauser pak pravil ve svém přípitku česky toto:

„Připojuji několik slov k proslovu plukovníka Forlota, a to proto, abych vám dodal odvahy. My Čechoslováci musíme pěstovat pečlivě své vojenské inspirace. Není žádného jiného státu, kde se hranice tak těžko hají. Tuším, že tato situace hranic nezůstane bez vlivu na náš temperament. Promoce příští budou zde čím dále lepší a budou proniknuty ještě více národním duchem. Doporučuji vám vřele jednu vlastnost, která je strážným andělem každého důstojníka, totiž chuť k práci. Pracujte pilně, podklad vám k tomu daný zde v akademii je velmi dobrý. Připijím panu presidentovi republiky, na zdar armádě a přeji zdaru prvním absolventům akademie!“

O 15. hodině konána na nádvoří Štefaníkové sportovní slavnost za účinkování akademiků, nově zařazených důstojníků a instruktorů. Byla předvedena prostná cvičení, cviky na nářadí, ukázka šermu, voltige a skok koňmo přes překážky. Originelní myšlenkou bylo číslo závěrečné: předvedení boje pěchoty. Diváci měli příležitost poznati alespoň přibližně obraz moderního boje. Obecenstvo v počtu opět několika tisíc dávalo svoje sympatie na jevo bouřlivým potleskem a jásotem.

Toho dne došlo zajisté k poznání armády širší veřejností a k bližšímu sympatickému seznámení. I my vojáci jsme zjistili, že lid naší úlohu uznává a že pochopil naše postlání.

Den zakončen přátelským večírkem v zrcadlovém sále vojenské akademie.

Panu presidentovi byl zaslán telegram tohoto znění:

„Vojenská kancelář presidenta republiky.

Nově jmenovaní poručíci, první absolventi vojenské akademie, vzdávají při vstupu do armády svému nejvyššímu veliteli nejoddanější hold a slibují věrnost své vlasti až do hrobu.

Velitel akademie,
plukovník Forlot.“

Hned po návratu pana presidenta republiky z Capri došla tato odpověď:

„Pan president republiky přijímá pozdrav a slib věrnosti prvních absolventů vojenské akademie a přeje jim zdar na vojenské dráze.

Vojenská kancelář presidenta republiky
podplukovník Rejhoлец.“

Svoji nepřítomnost omluvili:

Ministerský předseda Dr. Beneš, ministr vnitra, financí, spravedlnosti, veřejných prací, obchodu, pošt a telegrafů, ministr pro sjednocení správy, kancléř Dr. Šámal, poslanec Spáčil, člen branného výboru, posl. Špatný, generál Syrový, rumunský vojenský attaché, italský vojenský attaché a mnozí jiní.

První důstojníci naší armády budou přijati armádou i veřejností velmi srdečně. Vlast jim propůjčila hodnost nejdůstojnější, spojenou však s povinnostmi nejtěžšími. Jen pěstěním svého charakteru a úsilovnou prací dosáhnou toho, že povedou v době nejvážnější svěřený jim národ k vítězství a způsobí, že jméno národa bude všude ctěno a respektováno.

Npor. J. Bliženec.

* * *

Československý vědecký ústav vojenský vítá srdečně nejmladší důstojníky našeho vojska s nejkrásnějšími nadějemi do armády. Nesou si do svého povolání krásné vzněty a mladou svěží sílu. Na nich jest, aby své mládí a svou

jarost věnovali tomu, co s velkou láskou šíříme: vědecké práci v naší armádě. Doufáme, že nepřestanou na tom, co si z akademie přinesli, ale že se budou dále odborně vzdělávat, neboť jejich povolání v mladé naší armádě a veliký rozvoj vojenské literatury po světové válce vyžaduje stálého studia. Zveme Vás proto k spolupráci! Tež k nám volá Vás Vaše povinnost k národu!

Osvětová výchova ve školách pro výchovu záložních důstojníků. Že jest osvětová výchova u vojska složkou jistě důležitou, netřeba podotýkati, a zcela správně věnuje se jí dosti pozornosti.

Této pozornosti zasluhuje pak především osvětová výchova důstojnického dorostu, který je vychováván ve školách pro výchovu záložních důstojníků, kamž se může dobrovolně hlásiti každý voják, mající středoškolské vzdělání a u některých druhů zbraní i schopní, inteligentní jednotlivci i bez středoškolského vzdělání.

Tato část výchovy mladé inteligence na vojně je velice důležitá, neboť jde tu nejen o pokračování v jejich vlastním vzdělání, nýbrž i o to, aby byli armádě vychováni zdatní instruktoři a učitelé osvětové výchovy, kteří vyjdouce ze školy mají se uplatniti u svých částí, jak po dobu své činné služby, tak i v případě války, kdy počtem svým daleko převyšují počet důstojníků aktivních.

Kromě toho musí býti výsledkem vojenské osvětové výchovy, vstřípní mladé inteligenci nové názory na celou vojenskou povinnost, aby pak sami působili ve svém civilním povolání na své okolí a celé veřejné mínění ve smyslu armády, co nejužitečnějším, aby celá veřejnost zvykla si hleděti na naši armádu jinak, než na bývalou armádu rakouskou a tento rozdíl uznala.

Ministerstvo národní obrany, zařadivši osvětovou výchovu do těchto škol, jistě mělo na zřeteli tyto výsledky, neboť v cyklu přednášek, předepsaných pro osvětovou výchovu, najdeme temata psychologicko-pedagogická zároveň s přednáškami ze státovědy a jiných oborů.

Podle mého mínění převládá však příliš snaha, vychovati schopné instruktoři, při čemž pokračování v jejich duševní úrovni a vzdělání není věnována taková péče.

S vojenského hlediska bylo by to snad správné, ale přece jen se nesmí zapomínati i na duševní vývoj žáků.

Namítne mi snad někdo, že žáci mohou se již sami vzdělávat. Ano, mohou, ale pro velice obsáhlou látku, kterou musí ve škole zpracovati, nemají vůbec času neb jen velmi málo, aby sami pokračovali ve svém vzdělávání.

Tím pak by se celý jejich duševní vývoj opozdil, sice snad jen o půl roku, t. j. pokud škola trvá, ale i to by bylo škoda.

Pokusím se v hrubých rysech načrtnouti, jak by podle mého názoru a praxe měla osvětová výchova na školách pro výchovu záložních důstojníků vypadati.

Především je nutná výchova instruktorů. Tomuto úkolu cyklus přednášek, předepsaný ministerstvem národní obrany, vyhovuje.

Jen v psychologické části by bylo záhodno pokud možno zúžit látku na nejn nutnější kostru, poněvadž látka sama je nezáživná a nesnadno se přednáší.

Část pedagogická je velmi vhodně vybrána a úplně postačí, ač i tu mohla by býti látka zkrácena.

To zkrácení by bylo k dobru části všeobecného vzdělání, jinými slovy, dalšího duševního vývoje žáků.

A tu nastává povinnost všestranného pokračování ve vzdělání. Tedy pokračovati ve výchově inteligenta.

To znamená udržeti ho na výši doby, vzbuditi nebo zvýšiti jeho zájem o otázky, týkající se našeho nynějšího života, jak společenského, tak uměleckého, vědeckého, literárního, náboženského a pod.

Jest jisto, že nynější střední škola, třeba již poněkud reformovaná, přece se ještě jaksí ze zvyku vyhýbá nejpálčivějším otázkám dneška. Dává sice žákovi názor na dobu až po jeho studium, dále však se v látce obyčejně nedostane, takže nechává žáka vyjiti do největší vřavy otázek denního života úplně bez pomoci.

V tom právě vězí snad část toho nynějšího zmatku společenského i duševního.

A nyní právě osvětová výchova na vojně může dokázati svůj význam. Přejmouti mladého inteligenta a dáti mu aspoň částečně možnost postaviti se duševně na výši doby.

Nesměji se tedy učitelé osvětové výchovy na těchto školách vyhýbatí palčivým časovým otázkám, byť i byly sebe choulostivější.

Ovšem třeba si tu počínati taktně a instruktivně.

To platí jak o otázkách národnostních, náboženských, tak i sociálních.

Též nečeskoslovenským národnostem mělo by býti věnováno více času, a hlavně napomáhati přednáškami ke zlepšení a pochopení vzájemného spoluzítí národů v republice.

Velmi vhodná by byla povinná účast frekventantů na různých vybraných přednáškách civilních a na exkursích do průmyslových závodů, na výstavy atd., což by bylo lze provéstí bez újmy vyučování.

Vzbuzovati zájem frekventantů tím, že čas od času by různí důstojníci, na př. referenti hudební, sportovní, literární, vynálezů a j., týdně referovali o nejnovějších věcech ve svém přiděleném oboru, o čemž by mohl učitel zavéstí rozpravu.

Pokud je to možno, zakládati ve škole pěvecký, hudební nebo dramatický kroužek a pořádati čas od času veřejná vystoupení. Jednotlivé kroužky řídili by schopní frekventanti nebo by se střídali a učitel by se jen o ně zajímal a dával náměty.

Velice důležitým činitelem je knihovna školy.

Té potřebuje jak učitel k vypracování svých přednášek, tak i žáci a v ní mají býti zastoupena díla ze všech oborů, které mohou inteligenta zajímat.

Při zařizování knihovny mělo by se hleděti k tomu, aby se do ní kupovaly jen věci časové a nejnovější.

Věci klasické může si každý vypůjčiti z různých knihoven veřejných (plukovních).

Není však tolik příležitostí, aby žáci byli seznámeni s knihami nejnovějšími, nejmladších generací literárních, uměleckých, vědeckých a jiných. Proto by měly býti vybírány jen knihy, všímající si nejmladších a nejmodernějších proudů všech oborů.

Tím by žáci stále mohli býti ve styku s nynějšími proudy a jistě by je tyto nejmodernější časové otázky zajímaly.

Buď tedy snahou učitelů osvětové výchovy na školách pro výchovu záložních důstojníků, aby byli zákům nápomocni při řešení všelikých otázek časových, aby k nim dávali popud tak, aby byl ve frekventantech vychováván nový, moderní člověk a důstojník, který by nezavíral oči před nejčasovějšími otázkami a který by musil přiznati, že se na vojně naučil na tyto otázky hleděti a jimi se zabývati.

Npor. Frant. Ptašínský.

Vliv poslední války na stavbu válečných lodí. V červenci vedla se v Anglii opět novinářská debata o tom, je-li Anglie dostatečně vyzbrojena do války ve vzduchu. Debata — i se strany vládních činitelů, na př. Lorda Curzona — vyzněla v ten smysl, že připravena není a bude tedy několik set válečných letadel dáno do práce. Při té příležitosti objevila se opět stará otázka, zda by nebylo lepší peníze, které budou povoleny v důsledcích washingtonské konference na nahrazování bitevních lodí, věnovati jinému druhu obrany, poněvadž podle mínění některých vynikajících odborníků, jejichž vůdcem je admirál Sir Percy Scott, bitevní loďstvo nemá v době aeroplánů a ponorek prázdné ceny.

K tomuto thematicu promluvil chef-konstruktor britické mariny Sir Eustace Tennyson d'Eyncourt na letním shromáždění Instituce lodních architektů, konaném v Paříži, dne 4. července.

Sir Eustace, který rýsoval většinu posledních dreadnoughtů britické mariny, stojí na stanovisku, že veliká bitevní loď není dosud překonána a že má tedy být zachována ve výzbroji státu. Ovšem, že válka ukázala důležitost podmořského útoku stejně jako nebezpečí útoku ze vzduchu. Ale také ochrana lodí proti oběma těmto nebezpečím se velice zlepšila. Je pravda, že lodí, stavěné před válkou, jsou skoro bezmocné proti zdokonalenému torpedu. Ale hlavní příčina jest tato: U bývalých staveb kladl se veliký důraz na vodotěsné komory, které měly omezit vniknutí vody při ráně pod vodou. Ale při zlepšeném torpedu se stalo, že vniknutí vody se neomezilo na jednu-dvě komory, nýbrž rozšířilo se, řekněme, na polovici lodí, po celém boku, na němž stěna byla prorazena. Vodotěsné traversy, rozdělující po délce loď ve dvě poloviny, byly tedy ne záchranou lodí, jak byly míněny, nýbrž staly se její zkárou; voda, jež vnikla do jedné (a pouze do jedné) polovice lodí, porušila rovnováhu a tak se loď překotila. U novějších lodí byla tedy podvodní ochrana opatřena jinak a následek toho byl, že žádná z lodí těch nebyla už ztracena torpedovou ranou.

Druhá věc, která podstatně pozměnila konstrukci lodí, jest zvýšení bitevní vzdálenosti. Před válkou se soudilo, že bitvy se odehrají na vzdálenost nanejvýše 9000 m. Ale ve válce se ukázalo, že dostřel děl a mířící přístroje dovolují dobře bojovati již na 18.000 m. Následek toho jest, že úhel dopadu projektilů, který při 9000 m jest maximálně 15° (k horizontále), se při 18.000 m zvětšuje až na 30° a více. Při tomto strmém dopadu je ovšem snadno možno, že obrněná paluba, která při velmi šikmých ranách ještě chránila, už

nechrání, jako nechrání slabý kryt zákopový proti granátu z houfnice nebo jiného strmonosného kusu. Dříve, při rasantní dráze letu, paluba téměř vůbec nebyla exponována a nebezpečí se omezovalo hlavně na bok lodí, chráněný dostatečným pancířem. Nyní, při kolmějším dopadu, je pravděpodobnost trefy palubní větší. Je tedy třeba značně zvýšiti tloušťku palubního pancíře, aspoň nad všemi choulostivějšími částmi lodí.

Totéž platí pro bomby letadlové, které jsou nyní také velice zdokonaleny. I proti nim lze se bránit zesílením palubního pancíře, takže v obou případech i pokrok artilerie i pokrok letectví vedou k stejným důsledkům co do konstrukce nových lodí.

I jest lodní architekt postaven před dvojnásobný úkol. Jednak musí vhodnou konstrukcí boku a spodku lodí zmenšiti nebezpečí torpedového útoku, tedy nebezpečí, že se loď překotí, jednak musí zesílenou ochranou horizontální omezení nebezpečí projektilu padajícího na loď shora, který by mohl vniknouti na př. do kotelny nebo do prachárny a způsobiti tím explozi. Oba ty úkoly nejsou neřešitelné, ale jsou ovšem obtížné, zejména při omezení déplacementu na 35.000 tun, jak to předpisuje washingtonské ujednání. Neboť i nová konstrukce boku lodního i zesílení pancíře palubního vyžaduje zvětšení váhy a zvětšení to se nedá kompenzovati úsporou na jiných částech lodí, poněvadž při rostoucím stále kalibru děl není možno zmenšiti váhu bočního nebo barbetového pancíře, aniž ušetřiti na strojním nebo kotelním zařízení lodí, když požadavky na rychlost lodí se nesnižují, ba naopak spíše rostou.

Ale přes všechny tyto těžkosti Sir Eustace soudí, že jsou přehnané názory tech kritiků, již považují moderní dreadnought za zbytečné plýtvání peněží. Zkušenost učí, že dosud všechny nové vynálezy zbraní tvrdily o sobě, že učinily zbytečnými všechny zbraně starší. Tak střelný prach, těžké dělo, kulomet, torpedovka, ponorka a nyní letadlo. Ale přece se vždy zas ukázalo, že každý nový vynález se dá paralysovat novým opatřením, a tak tomu bude i v námořní válce zítřka. Proti jedu se dá najíti protijed, který nebezpečí onoho velice zmenšuje.

Ovšem není pochybnosti o tom, že pokrok aviatiky si vyžádá konstrukce velikých nákladních lodí pro letadla, které budou tvořiti podstatnou část námořní výzbroje velkých marin. I konstrukce těchto lodí, zařízeních tak, aby mohly rychle letadla vyložit, naložit, vypustiti a přijmouti, vyvolá hodně mnoho vynalézavosti námořních architektů a inženýrů.

V. J. Hauner.

Norvéžské vojsko. (Rassegna dell' esercito italiano, sv. V.—VI. roč 1922.) Podle branného zákona z 19. července 1910 je povinnost branná všeobecná a osobní, trvá od 18 do 55 let. Dělí se takto: od 18 do 22 let Landstorm (domobrana), od 22 do 34 let Linie (aktivní vojsko), od 34 do 42 let Landvaer (záloha), od 42 do 55 Landstorm.

Výcvik trvá různě podle zbraní. Kromě toho jsou každoročně v létě cvičení po 24 dnech. Za těchto letních cvičení je ve zbraní na 30.000 mužů. Bližší ukazuje tato tabulka:

Zbraně	Linie					Landvaer	
	Rok					Rok	
	1	2	3	4	5	7	8
Pěchota	72	24	24				24 dní
Jezdeckvo	126	24	24				24 dní
Polní dělostřelectvo	116	24	24				24 dní
Těžké a horské dělostř.	72	24	24				24 dní
Pevnostní dělostřelectvo	72	24	24	24		24	
Zákopnictvo	96	24	24				24 dní
Vozatajstvo	78	24	—			24	
Zdravotnictvo	72	24	24				24 dní
Cyklisté	72	24	24				24 dní
Vojstva ochranná (v krajích severních)	72	24	24				

Stálé vojsko se skládá z 900 důstojníků, 6000 poddůstojníků a 3000 desátníků a vojáků, kteří slouží za rámec vojsk za mírového svolání nebo pro možnou mobilisaci.

Zimní cvičení konají se ročně na prahu jara. Zúčastní se jich toliko složky vojska stálého s oddíly cvičitelskými; dobrovolně se zúčastní četné důstojníky záložních. Tyto manévry, konané na lyžích, jsou provázeny závody sportovními.

Území Norvéžska je rozděleno na 6 teritoriálních obvodů divisních; každá divise skládá se povšechně ze 3 pěších pluků, z jedné nebo více škol poddůstojnických a ze zvláštních oddílů.

Podrobnější rozdělení znázorňuje tato tabulka:

Divise	Pěchota	Jezdecktvo	Dělostřelectvo	Zákopnictvo	Služby
1. Frederikshald	1., 2. pluk, 18. pl. myslivců s gardou, školy pro důstojníky a poddůstojníky	1. pluk drag.	1. pluk pol. dělostřel.	pluk zákopníků	1. rota vozataj., 1. rota zdravot., 1. rota pomocná
2. Elverum	4., 5., 6. pluk, školy pro poddůstoj. čekatěle	2. pluk drag.	2. pluk pol. dělostřel.	—	2. rota vozataj., 2. rota zdravot., 2. rota pomocná
3. Kristiansend	3., 7., 8. pluk, školy pro poddůstoj. čekatěle	—	1. horská baterie	—	3. rota vozataj., 3. rota zdravot., 3. rota pomocná
4. Bergen	9., 10. pluk, samostat. prapory ze Sondhordlandu a Nordfjordu, školy pro poddůst. čekatěle	—	2. horská baterie	—	4. rota vozataj., 4. rota zdravot., 4. rota pomocná
5. Trondhjem	11., 12., 13. pluk, školy pro poddůstojníky čekatěle	3. pluk drag.	3. pluk pol. dělostřel.	Samost. prapor zákop. (Nordenfjelské)	5. rota vozataj., 5. rota zdravot., 5. rota pomocná
6. Harstad (vláda Tromsø)	14., 15., 16. pluk, školy pro poddůstojníky čekatěle, škola pro desátníky, 3 samostat. prapory (Alta Varanger, Kirgeness)	—	3. horská baterie	samost. prapor Nord-Norges	6. rota vozataj., 6. rota zdravot., 6. rota pomocná

Každá jednotka má v blízkosti posádky vlastní, dosti rozlehlé cvičiště. Zde se konají všechna cvičení na lyžích, ve střelbě, pochodové závody a divisní manévry. Každá divise má vlastní sbor hudební. (Mil. O.)

The submachine gun. V americké odborné literatuře jest patrný zájem amerických vojenských kruhů o novou samočinnou ruční zbraň nebývalého druhu. Jde o vynález generála Johna T. Thompsona, jenž náleží mezi přední dělostřelecké odborníky Severní Ameriky; vynález jest uskutečněn a zaveden továrnou „Colt's Patent Fire Arms Mfg. Co.“ v Hartfordu pod jménem „The submachine gun“.

Základní tvar zbraně jest pistolový: hlaveň, závěr a pažba pro pravou ruku; nezvyklá pro naše oko jest zvláštní opora pod středem hlavně upevněná, zabezpečující jisté držení zbraně levou rukou. Třetí pažba, obvyklého tvaru, umožňující palbu z ramene, dodává zbrani ráz ručnice, jež však může býti lehko

zaklesnuta k střelení z boku. Zbraň jest vyrobena ve čtyřech vzorech, lišících se ráží (5-6 mm do 11-4 mm), vahou (1-36 kg do 3-15 kg) a délkou (40-7 cm do 55-9 cm).

Zbraň se skládá jen z jedenácti součástí a může býti v necelé minutě rozebrána bez použití jakéhokoli nástroje.

Jednoduché konstrukce i malých rozměrů a váhy bylo dosaženo tím, že bylo nově využito starého principu závěrové soustavy, t. j. jednoduchého klinu, jenž ve váze několika dekagramů nahrazuje složitý a těžký mechanism dosavadních samočinných pušek. Jednoduchý (jednokusý) klin přejímá důmyslným využitím přilnavosti činnost těch složitých součástí dosavadních samočinných zbraní, jež jsou hnány plyny nebo zpětným nárazem; jest duší celého ústrojí a tudíž nejzajímavější částí celé zbraně. Klinový závěr se skládá z klinu umístěného v příslušném ložisku tak, že přední jeho plocha stojí kolmo, zadní v úhlu klinem určeném, k ose hlavně; tento závěr zůstane tak dlouho uzavřen, pokud trvá silný tlak proti přední ploše; jakmile klesne na jistý bod, daný úhlem klinu, přilnavost ustává a klin jest přenechán účinku sil v okamžiku tom působících. Pokusy jest zjištěno, že předně zmenšení klinového úhlu snižuje tlak, jehož je třeba k tomu, aby přilnavost účinkovala, a za druhé, že pojivý účinek přilnavosti mizí při klesání tlaku náhle, z čehož bylo souzeno, že se i při stoupání tlaku účinek přilnavosti objeví stejně náhle. Při pokusech byly zjištěny dvě pozoruhodné věci, totiž že:

1. závěr se otevřel, když klinový úhel klesl značně pod úhel odporu,
2. při velkém klinovém úhlu větší tlak plynu v hlavní držel závěr značnou silou zavřený.

Zjevy tyto se přiřítají chvění ústrojí, způsobenému rychlostí tlakových změn v hlavní.

Na tomto podkladě jest vybudován závěr samočinné zbraně „the sub-machine gun“, jejíž klin má úhel značně menší než je úhel odporu a jenž využívá plynů, které pod dostatečným tlakem ještě po otevření závěru v hlavní jsou, k vytlačení prázdné nábojnice směrem dozadu. Když nábojnice, ženoucí před sebou zápalník (úderník stlačující péro) rychlostí, dostačující k tomu, aby znovu mohl býti natažen, dosáhne zadního nárazníku, vymrštuje se ve směru střelby. Zpětný pohyb zápalníku přenáší energii na péro, určené k novému nabíjení zbraně.

Modely, jichž bylo při pokusech použito, dosvědčily, že je ta teorie správná, a dokázaly, že v každém stejnorodém závěru síla přilnavosti k upevnění klinu při výstřelu úplně vystačí, že tu není tendence závěru pod volným tlakem se otevřít; jedinou úlohou dosavadních pojistných zařízení jest jen zamezit, aby se závěr neotvíral, když účinek přilnavosti byl pomínl.

Střelivo má tvar a velikost pistolových nábojů a je složeno po dvaceti nábojích do zásobníku tvaru skřínkového, po padesáti nebo stu do zásobníku podoby disku. Ty jsou připojeny k zbraní a dovolují jak samočinnou palbu nepřetržitou (rychlost 1500 ran za minutu), tak i výstřely jednotlivých ran.

Počáteční rychlost střely jest asi 450 m/sec., největší vzdálenost přesné střelby 900 m.

Jednoduchost, nepatrná váha a délka zbraně jsou vlastnosti, jež doporučují její použití ve válce, spolehlivost automatu pokusně vyzkoušená, nepatrné zahřátí zbraně, solidnost výpravy a přesnost střelby budí jistě oprávněný zájem o tuto nejnovější zbraň.

Mil. O. Ngr.

Dodatek ke článku „The submachine gun“. „Ordonance department of the U. S. Army“ podrobila Thompsonovu zbraň zkoušce, již mělo býti zjištěno, jak jest schopná v boji útočném i obranném a zda jest oprávněná její výborná pověst svou jednoduchostí a bezvadným chodem.

Výsledky byly podle úřední zprávy tyto:

15.000 ran bylo vypáleno, aniž mechanism selhal; zlomen byl jedině „extraktor“, 14 ran selhalo pro vadu střeliva.

Bylo použito patron silnějšího i slabšího tlaku bez jakékoli adaptace zbraně, aniž vznikly závary; také prasklé nábojnice fungovaly bezvadně.

Ačkoliv bylo 1000 ran vypáleno s plnou rychlostí samočinného běhu, za nejrychlejší výměny zásobníku, zbraň se nepřehřála. Při pravidelném střelivu byla průměrná počáteční rychlost 870 stop (260 m), při střelivu s impulsivnějším prachem 1350 stop (440 m).

Průměrná rychlost palby byla: při 20ranových zásobnicích a palbě rány za ránou 100 ran za minutu, při bubnových zásobnicích a palbě rány za ránou 150 ran za minutu, při 20ranových zásobnicích a samočinné palbě 125 ran za minutu,

při bubnových zásobnicích a samočinné palbě 250 ran za minutu. Zásahy se soustředily na vzdálenost 500 yardů (450 m) v kruhu o průměru 60 cm, zásahy střeliva nového vzoru o průměru 40 cm.

Výsledky střelby: při střelbě na 100 yardů (90 m) a 120 ranách, vypálených za 60 vteřin jednotlivě, 100 zásahů (83%); na 200 yardů (180 m) a 50 ranách, vypálených za 30 vteřin jednotlivě, 35 zásahů (70%).

Za střelby byla zbraň vystavována každou minutu pískovému víru, aniž tím pravidelná palba zbraně trpěla.

Mil. O. Ngr.

RŮZNÉ.

Úsudky veřejnosti o výchovných snahách a kulturní práci v naší armádě.

Poslední dobou objevují se v různých časopisech a odborných revuich hojněji poněkud příznivější hlasy naší veřejnosti o československé armádě, které tomu nasvědčují, že nedůvěra, kterou národ náš přinesl z cizí mu armády bývalého Rakouska do vinku armádě své vlastní, poněkud počíná mizeti. Snad nadejde brzy i doba, kdy propast mezi národem a armádou se překlene. Je zde pochod pomalý sic, ale přec znatelný. A řekneme si otevřeně, že příčinou lepšího poměru mezi veřejností a vojskem jsme a musíme být my sami. Veřejnost poznává lepší kázeň ve vojsku, vidí již výsledky vojenské výchovy a seznamá i pokrok na poli literatury vojenské. Zkrátka, tuší za vydané své peníze na armádu práci národní, která nese ovoce. Jsme přesvědčeni, ukážeme-li svému národu svou dokonalost vojenskou a mravní vůbec, že zmizí také nedůvěra jeho k armádě.

Ústav náš od počátku svého založení jak svými publikacemi, tak jinými prostředky propagačními napomáhal ke zlepšení tohoto poměru mezi veřejností a armádou. Často od muže k muži upozorňoval na důležitost armády pro národní samostatnost, na její vývoj a s vytrvalostí rozptyloval předsudky. Práce a opět práce pro armádu, byla naším jediným cílem. Zdá se, že práce tato nese ovoce. Předkládáme o této práci několik úsudků svým spolupracovníkům a čtenářům, abychom jim připomenuli, že důstojnictvo to bylo, které si samo vybudovalo vlastní práci tuto instituci, a že povinností práci přispívati k jejímu zmohutnění a zdokonalování. Úsudky veřejnosti buďtež mu jen mocnou vzpruhou pro další úkoly, kterých je ještě mnoho.

Že ústav náš, jediné středisko duševní práce našeho důstojnictva, jest důležitou kulturní složkou v našem národě, dokazuje „Věstník lidovýchovy a samosprávy“, ročník 1922, čís. 1—5, str. 35 n, kde čteme:

Po knize „Základy občanských nauk“ podal nám „Československý vědecký ústav vojenský“ nejen novou příručku pro brannou moc (rozuměj „Příručku všeobecného vzdělání“, vydal kpt. Frant. Kučera a dr. R. Tschorn), ale i nepostrádatelnou příručku pro „Osvětové sbory“, pro pracovníky v lidovýchově. Zákon o obecních knihovnách nařizuje i část spisů vzdělávacích do knihoven. Tato kniha neměla by scházeti v žádné knihovně. Kniha pro veřejné pracovníky a pro celou veřejnost má i jiný význam. Dokazuje nezvratně, že výchova jest dnes u vojska důležitou součástí, že naši vojíní náležají u vojska pokračování života, vychovávání jsou ne pro zhýralý militarismus, ale pro demokracii a svobodu. Dnes — kdy i mnozí naši žurnalisté využítkovávají přestřelků u různých pluků ku psaní proti naší armádě vůbec — měli by si vzítí do rukou publikace vydávané Československým vědeckým ústavem vojenským, jako jest pozoruhodná jeho publikace: *Výchova a vojsko. Část I.—V.*, kterou vydal Ph. Dr. Frant. Oberpfalzer.

O díle a práci Československého vojenského vědeckého ústavu zmíníme se v jednom z nejbližších čísel „Věstníku lidovýchovy“. Dnes konstatujeme upřímně: Jsme šťastný národ, vedeme-li výchovu vojska touto cestou. Přednost osvětového oddělení při hlavním štábu, dr. Frant. Oberpfalzer, má šťastnou ruku.

Tolik o mravní a o osvětové činnosti v naší armádě. Bude ještě někdo po těchto slovech samého ministerstva školství a národní osvěty pochybovat o její důležitosti a ceně v armádě?*)

Ale i na poli ryze vojenské literatury dostává se našemu důstojnictvu plného uznání a ocenění jediného jeho orgánu duševní práce, totiž „Vojenských Rozhledů“. „Československý Legionář“, roč. IV., č. 33., ze dne 18. srpna 1922, str. 6, píše totiž v článku, nadepsaném: „O některých publikacích Československého vědeckého ústavu vojenského: „Když před dvěma lety počala vycházeti první česká vojenská revue „Vojenské Rozhledy“, vyslovovali mnozí pochybnosti. Nemáme prý dosud vojenských odborníků a spisovatelů, kteří by mohli „Vojenským Rozhledům“ zaručiti slušnou literární existenci. Obavy se ukázaly, bohudík, lichými. Dnes „Vojenské Rozhledy“, soudě podle obsahu ročníků předešlých a právě vycházejícího ročníku III., mohou bez lichocení a bez nadsázky býti srovnány s vojenskými odbornými listy i v cizině. Stačí pročit pozorně některý z dosud vydaných svazků „Vojenských Rozhledů“, abychom se přesvědčili, že redakce „Vojenských Rozhledů“ podjala se svého úkolu vážně. Redakce dovedla soustřediti kol svého listu celou řadu odborníků, kteří v redakci mají rutinu a dovedou z odborné revue učiniti časopis všeobecně přístupný. A co lze si na „Vojenských Rozhledech“ nejvíce vážit, jest to, že jsou vedeny moderním, demokratickým duchem a zbaveny plochého rakušáckého militarismu, jenž učinil z vojenství pouhé řemeslo a což vedlo k jeho jistému pádu. Československá armáda, která byla vytvořena jen k účelům obranným, má ve „Vojenských Rozhledech“ dobrého vůdce a reprezentanta. Důstojnictvu a všem, kdož se o naši armádu zajímají, jsou „Vojenské Rozhledy“ nepostrádatelné.

Týž ústav kromě edice revuální má již dnes za sebou slušnou práci v oboru edice knih o vojenství. Měli jsme příležitost již dříve o některých referovat. Seznam knih, vydaných Československým vědeckým ústavem vojenským, přesvědčí každého, že tato instituce koná své poslání s láskou k československé armádě. Bedlivému pozorovateli neujde však nepatrná účast legionářských vojenských odborníků na práci Československého vědeckého ústavu. Jak lze si tuto okolnost vysvětliti?*)

Se zprávami o vědecké potenci spolupracovníků a přispívatelů Československého vědeckého ústavu vojenského shledáváme se již v četných vážných revuálních vědeckých jak domácích tak i cizích. Z hojného počtu těchto zpráv několik ukážek: V Českém časopise historickém, roč. XXVIII. (1922), sešit 1.—2., str. 261 n. píše náš přední historik J. (osef) P. (ekar): Pod titulem „Zborov. Operace československé brigády u Zborova a Tarnopole roku 1917“, vydal Frant. V. Steidler, autor známé přehledné historie českého vojska na Rusi, nákladem Vědeckého ústavu vojenského (Praha 1922) velmi cennou studii nejen o slavném dnu české brigády, ale i o vojenských operacích v úseku tarnopolském, jichž on byl součástí, jakož i o situaci ruských vojsk od jara a o přípravách k nástupu červnovému. Strizlivý kritický výklad o pramenech, odmítající všechno frázevité zveličování a umělé zkreslování vojenských výkonů, pečlivé srovnávání svědectví z rozličných zřidel pocházejících (v tom i z děl německých).... výborná úvaha závěrečná o významu Zborova a konečně i bohatá výprava hojných po-

*) Referent „Národních Listů“, č. 241, ze dne 3. září 1922, ve zprávě o prvních větších polních cvičeních u Sedlčan, napsal: Mravní výchova v armádě korunována je úspěchy, jevícími se stejně u jednotlivce jako u celých oddílů. Pěkné pochodové písně — ne bezduché a hulvátské — v lidovém tónu, osvěžují celý kraj. Opětovně zdůrazňují: vypěstovaný smysl pro společenskou a občanskou disciplínu i pořádek, jevící se nejlépe v místnostech, jež vojáci naši po sebe kratším ubytování opustili.

A večerní „České Slovo“ ze dne 1. září 1922, roč. IV., čís. 211, o mravní a osvětové výchově ve vojsku napsalo: „Toť onen nový duch, specifický duch čes. branné moci. Odkud přišel? Je to dílo oněch málo idealistů, kteří s tímto programem uchopili se práce v r. 1918 a 1919 a kteří tuto linii udrželi za neuvěřitelných ústrků a překážek, jímž je dnes dozrálé ovoce zatím jediným dosti učiněním. Jejich program ukázal se ovšem totožným s projevy presidenta republiky i s duchem legii. Československá občanská veřejnost by žaslá nad tím, jak se pracovalo proti snahám výchovné sekce MNO. a bývalé politické kanceláře a jaké víry v dobrou věc a jakého sebezapření bylo zapotřebí vytrvat a jak dodnes není ještě všechno v pořádku.“

**) Zde musíme konstatovati, že pracovníci z řad legionářských tvoří polovinu všech, kteří na práci naší se účastní. Pozn. red.

můcek mapových, řadí tuto publikaci na přední místo dosavadní literatury o historii a slávě našich legii.

Ruský časopis, který vydává ruská emigrace v Bělehradě (tiskne se však v Praze zvaný Военный Сборникъ (Vojennýj sbornik), ve svém II. čísle pojednává o československé žurnalistice, o vojenském odborném písemnictví a věnuje zvláštní pozornost činnosti Vědeckého vojenského ústavu. Referent listu zdůrazňuje, že československá armáda se snaží, aby byla v národě kulturní organizací, a vykonavatelem tohoto hesla že jest Československý vědecký ústav vojenský. Rozbírám pak obsah 1.—6. čísla ročníku 1921 a pochvalně uznává obsaženost bibliografického oddílu, pořádaného kapitánem Kučerou, Wolfem a nadporučíkem drem Tschornem.

Dále uvádí obšírný seznam děl, vycházejících v našem Vědeckém ústavu vojenském, jako: Sborník věd vojenských a j.

Referent rád by viděl na naší straně co největší zájem o současné otázky vojenské týkající se Ruska.*)

Konečně z revui francouzských, s nimiž skorem se všemi Vojenské Rozhledy**) jsou vyměňovány, Revue d'artillerie ve sv. 90 (1922). sešit I., str. LV., píše: S radostí oznamujeme vydávání československé revue vojenské (Vojenské Rozhledy), jejíž první číslo (minéno I. číslo III. ročníku) ukazuje velmi jasnou všeobecnou orientaci. Po rozboru obsahu tohoto čísla připomíná pak referent, že doufá, že v době, kdy s úsilím se pěstuje v armádě studium cizích jazyků, i Vojenské Rozhledy ve Francii naleznou své čtenáře.

Uvedli jsme několik posudků o své činnosti proto, abychom si stále uvědomovali, že činnost našeho ústavu jest jak doma, tak i v cizině bedlivě kontrolována a že je nutno udržovati ji nejen na výši doby, ale stále a stále ji prohlubovati. Kč.

Odvolání polského vojenského attaché z Prahy. Podplukovník generálního štábu Mieczysław Sieszczyński, vojenský attaché polského vyslanectví v Praze, který se velice zajímal vždy o Československý vědecký ústav vojenský a byl též přispivatelé Vojenských Rozhledů, opouští Prahu. Kdo bude jeho nástupcem, není dosud známo. Kč.

Památník osvobození. Podle článku Dra Jar. Werstadta (Národní Listy z 5. srpna 1922) bude v podzimním zasedání parlamentu předložen návrh zákona o zřízení státního ústavu „Památníku osvobození“, jenž má býti přičleněn k ministerstvu národní osvěty. Bude mít dvě oddělení: Museum a Archiv, každé se zvláštním odborným vedením a společnou administrativou. Museum bude se skládati ze tří složek: vlastního musea, obrazárny a fotografického reprodukčního oddělení a úkolem jeho bude soustřediti předmětné památky našeho osvobození. Archiv bude podle těchto tří oddělení rozdělen na tři skupiny: vlastní archiv, studijní knihovnu a oddělení historicko-ediční. V archivu soustředěny budou revoluční dokumenty domácí i zahraniční a pravděpodobně také akta vídeňského „Kriegsarchivu“, jež přejímá ministerstvo národní obrany. Monumentální budova pro „Památník osvobození“ bude projektována na vrchu Vítkově. Do té doby, než bude budova vystavěna, zůstaly by archiv i Památník odboje v místnostech dosavadních, byly by však sestátněny a prohlášeny za součásti „Památníku osvobození“. Wf.

Depopulace a kontingent. Ve francouzském parlamentu vznesen byl na vládu dotaz, co hodlá učiniti proti depopulaci, aby nebyl v příštích letech ohrožen kontingent 250.000 mužů, jenž se dá udržeti jen do roku 1930. Podle statistických tabulek vzrůstu obyvatelstva klesne kontingent v letech 1931—1933 na 225.000 až 230.000 mužů a od roku 1934 nebude dokonce přesahovati 140.000 mužů. Wf.

Sbor aeronautických inženýrů má býti uzákoněn ve Francii a aeronautika bude tvořiti zbraň zvláštní a autonomní. Wf.

Americká pěší divise má mírový stav 531 důstojníků (z toho 4 generály), 23 důstojnických zástupců, 10.385 mužů (z nich 1612 poddůstojníků), 1314 koní jezdeckých, 1306 koní tažných, 2388 mulů tažných, 102 muly jezdecké (celkem 5110 zvířat), 22 děl 37 mm, 24 lehkých mozdířů, 48 děl 75 mm, 24 tanků, 162 kulo-

*) Československý vědecký ústav vojenský jistě rád by byl vyhověl přání pana referenta, plukovníka ruského generálního štábu Vladimíra Dobrinina, který dli v našem středu. Nebylo však pracovníků a ruská literatura vojenská byla dlouho těžko přístupná. Jistě, že v nynější době mnozí z pánů důstojníků ruských, kteří meškají v naší vlasti, a kteří mají zájem o vojenství, nám mezeru tuto k naší radosti vyplní. Zveme všechny k spolupráci. Pozn. redakce.

**) Seznam jich, jakož i revui anglických, amerických atd., které vyměňujeme, přineseme příště.

metů, 35 kulometů protiletadlových, 6324 pistolí, 4128 pušek, 424 pušek automatických, 288 pušek k metání granátů, 13 letadel, 104 bicykly, 129 motocyklů, 43 automobilů cestovních, 10 ambulancí s koňským potahem, 10 ambulancí automobilových, 1299 různých vozů. Početní stav pěší divise mobilisované jest asi 20.000 mužů. Wf.

Návrh zákona o tělesné výchově podán byl italskému parlamentu. Až do 16 let náleží výchova školám, spolkům atd., ale jest všude povinná. Po 16. roku může býti mužská mládež přijata k výcviku předvojenskému, trvajícím dva roky, jehož program stanoví ministerstvem války. Vysvědčení o předvojenském výcviku jest nezbytné všem záložním důstojníkům. Ústavy poskytující výcvik předvojenský mohou také organisovati kursy výcviku povojenského, jichž program určuje a kontroluje stát. V každém okrese jest okresní komitě pro tělesnou výchovu a výcvik předvojenský i povojenský. Wf.

Občanské a mravní výchově ve vojsku věnují Angličané neobyčejnou péči. Královským nařízením vytvořen byl r. 1920 výchovný sbor (Army Educational Corps), jehož členy jsou důstojníci i poddůstojníci. Ačkoli se starají jen o výchovu, jsou považováni za bojový sbor armády. Členové jsou přiděleni k jednotkám, jež všude doprovázejí. Za války mají povinnost udržovati v mužstvu ducha obětavosti a morálku, v míru řídí a pečují o všeobecnou občanskou výchovu. Každý velitel jednotky jest odpovědný za řádnou výchovu právě tak, jako za řádný výcvik. Každý prapor má jednoho důstojníka a jednoho poddůstojníka osvětového. Předpisy praví: „Důstojník není jen velitel, ale také vychovatel. Výcvik vojenský musí býti doplněn výchovou, to je zájem národní. Morálka vojenská i občanská jsou jedno a totéž, přehradu mezi nimi jsou jen umělé. Zvýšení úrovně armády působí hluboce na život národa. Nejblíže cíl vojenské výchovy jest učiněti z muže vojáka, konečný cíl — učiněti z něho **řádného občana**.“ Wf.

Vojenskou uniformu směji v Německu nositi všichni bývalí důstojníci, kteří byli raněni, nebo kteří sloužili osm let jako důstojníci (nejméně 2 léta v poli), nebo kteří vůbec sloužili 15 let. Wf.

Letecké ztráty ve francouzské armádě za první pololetí 1922, ač jsou poněkud menší než léta předcházející, jsou přece jen dosti značné: 29 zabíjených a 24 raněných. V patnácti případech byly nehody zaviněny piloty. Wf.

Aviatický sbor anglický bude rozmnožen o deset nových bojových eskadril, takže bude mít celkem 22 eskadril. Relativně jest to málo, vzhledem k jiným státům. Francie na př. má desítkrát tolik. Pro tyto nové útvary bude zapotřebí 500 důstojníků. Wf.

Lectectvo proti obrněncům. Na počátku srpna t. r. konali Angličané pokusy vrhati bomby na obrněnce. Výsledky byly pro loď velmi nepříznivé. Průměrný počet zásahů z průměrných výšek byl 14%. S výše 2500 metrů dopadly ještě dvě bomby přímo na lodní můstek. S výše 300 metrů zasáhlo loď 44 bomb z 48. Obrněnec Agamemnon byl řízen vlnami Hertzovými a pohyboval se rychlostí 15 uzlů za hodinu, méně směr i rychlost, aby se vyhnul bombám aeroplánu. Wf.

Z NAŠICH REVUÍ.

Lectectví, roč. II., č. 7.—8.

Masarykův letecký fond jest nová instituce, založená zásluhou Čs. Aero-klubu. Programem fondu jest podporovati rozvoj čs. letectví, propagovati a popularisovati je přednáškami, poradami, schůzemi, meetingy, závody, výstavami, postaviti je na vědecký základ vydáváním odborné literatury, zakládáním leteckých škol, stavbou letadel a motorů, budováním vzduchoplaveckých tratí, podporou účasti na mezinárodních

soutěžích, závodech a výstavách, založením odborné knihovny a čítárny, studiem odborníků v cizině atd.

Letecká škola. Je potěšitelné, že se u nás také konečně jeví živý zájem o uskutečnění projektu ústřední letecké školy civilní, státem subvencované a moderně zařízené ve všech ohledech, aby mohla vychovati piloty vzornou kázní, dokonalou theoretickou přípravou a krajně praktickým způsobem výcviku pro budoucí jejich činnost.